

Στερελλ. (Γραν.) γιοματίζω 'μα Τσακων. (Χαβουτσ.) — Λεξ. 'Ηπίτ.

Τὸ Βυζαντ. γεματίζω, δ' ἐκ τοῦ ἀρχ. γευματίζω. 'Ο τύπ. γιοματίζω καὶ παρὰ Δουκ. Πβ. καὶ Μαχαιρ. 1, 406 (ἐκδ. R. Dawkins) «καὶ ἤλθαν καὶ ἐγιομάτισαν».

Α) 'Αμτβ. 1) Τρώγω τὸ μεσημβρινὸν φαγητόν, ἀριστῶ σὺνηθ. καὶ Πόντ. ('Οφ.): *Εἶναι μεσημέρι, πᾶμε νὰ γιοματίσουμε σὺνηθ. Γιουματίζον τῶρα, δὲν ἔρχουμι Στερελλ. ('Αχυρ.)* Θὰ γιοματίσ' σ' ἱμᾶς Μακεδ. (Βλάστ.) *Γιοματίζαμαν τῶπα ἔς τὴ βρυσούλα καὶ πίναμαν καὶ κρύο νερό 'Ηπ. (Μαργαρ.)* Ἔχω τὴν εὐχαρίστηση τὴν Κυριακὴ νὰ γιοματίσουμε μαζὶ ἔς τὸ παλάτι (ἐκ παραμυθ.) Ζάκ. *Τὸ μεσημέρι γιομάτισα φαῖ ξαιρετικὸ Κέρκ. Οὔτε γιὰ νὰ γιοματίσωμε δὲν ἐβγάλαμε ψάρια 'Ερεικ. Ἀλλά ξε γνώμη, νὰ περιμένουν, μιὰ κ' ἦταν μεσημέρι, μὴ φανῇ νὰ γιοματίσῃ Π. Παπαχριστοδ., Θρακ. ἡθογραφ. 1, 15 || Φρ. Καλῶς τὰ γιοματῶτε (χαιρετισμὸς πρὸς τοὺς γευματίζοντας) 'Ηπ. Ν' ἀναστενάξῃ νὰ δειπνήσῃ/νὰ κλαίῃ νὰ γιοματίζῃ! (ἀρά) 'Ηπ. || Παροιμ. Ποιὸς γελάει καὶ γεματάει, | δὲν εὐρίσκει νὰ δειπνήσῃ (ὁ ἐπιτυχάνων τι δι' ἀπάτης κατὰ πρῶτην φοράν, δὲν ἐπιτυγχάνει τοῦτο διὰ δευτέραν) 'Ηπ. Μὲ γέλασες καὶ δειπνήσες, μὰ δὲ θὰ γιοματίσῃς (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Πελοπν. (Πάτρ.) *Τοῦ φέμα ἃ γιοματίσ', δὲ δειπνᾷ (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μακεδ. (Καταφύγ.)* Εἰπες φέματα καὶ γιομάτισες, θὰ εἴπῃς ἀλήθεια καὶ δὲ θὰ δειπνήσῃς (οἱ ψεῦσται καὶ ἀλήθειαν λέγοντες δὲν γίνονται πιστευτοὶ) Πελοπν. 'Ο ἀναργος καὶ ὁ γλήγορος ἀντάμα γιοματοῦνε (ὁ σπεύδων κουράζεται ταχέως καὶ φθάνει εἰς τὸ τέρμα συγχρόνως μὲ τὸν βραδέως, ἀλλὰ κανονικῶς βαδίζοντα) 'Ηπ. (Τσαμαντ.) Οὐ οὐκνὸς καὶ γλήγορος ἀντάμα γιοματίζ' γι (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Στερελλ. (Τριχων.) 'Οποῖος γιοματίζει ἔς τὸ σπῖτι του, δειπνάει ἔς τὸ χωράφι (ὁ φυγόπονος μεταμελεῖται καὶ ζημιοῦται) Ι.Βενιζέλ., Παροιμ.², 206, 428 || 'Ασμ.*

'Ο δάσκαλος τὸ σκόλασε νὰ πᾶ' νὰ γιοματίσῃ Θράκ. (Καλλιπ.)

Πᾶρε κ' ἐμέ, λεβέντη μου, πᾶρε κ' ἐμέ κοντά σου, νὰ φτειάσω δειπνο νὰ δειπνᾷς, γιόμα νὰ γιοματίζῃς Μακεδ. (Φλόρ.)

Τὸ ζάχαρη γιομάτιζαν, τὸ μόσκο δειλινοῦσαν Θεσσ. (Λάρ.)

'Σ τίς Σέρρις ἐπρογεύουνταν, ἔς τὴ Λάρ'θα γιοματίζει, ἔς τὰ ἔρρημα τὰ Γιάγγρινα βουλευέται νὰ δειπνήσῃ Μακεδ. (Χαλκιδ.) — Ποίημ.

Καὶ γιοματίζαμε τυρόπιττα | καὶ δειλινίζαμε μπλονγούρι καὶ πίναμε καὶ τὸ χρονίτικο | κρασί μὲ τὸ παγούρι Σ.Σκίπ., 'Απέθαντ., 122. 'Η σημ. καὶ παρὰ Μαχαιρ. 1, 636 (ἐκδ. R. Dawkins) «ἐπῆρεν τὸ φουσσᾶτον καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Παλαμίδαν κ' ἐκεῖ ἐγιομάτισεν καὶ ἀπόγειομαν ἐπῆγεν εἰς τὸν Λιμνάτην». Συνών. ἀπογεματίζω (Ι), γεματάρω 1, μεσημεριάζω. 2) Προγευματίζω Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Βρύς.) 'Ικαρ. Μακεδ. ('Αβδέλλ. Δῖον) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.): Ἔγινε γιόμα, γιομάτισε Βρύς. Ἐλᾶτε νὰ γιοματίσωμε, ἐσηκώθη ὁ ἥλιος Κίτ. 3) 'Απροσ., γίνεται μεσημβρία Σαμοθρ. Στερελλ. (Γραν.): *Γιουμάτ'σι, καὶ ἀκόμα δὲ νοιώσα (ἔγινε μεσημέρι καὶ ἀκόμη δὲν ἐξύπνησα) Σαμοθρ.*

Β) Μετβ. 1) 'Οδηγῶ τὰ ποίμνια ὑπὸ σκιάν, ἵνα παρέλθῃ ὁ καύσων τῆς μεσημβρίας Πελοπν. (Μεσσ.): *Θὰ δὰ γιοματίσω ἀποκάτου ἔς τὸ δέδρο τὰ πρόβατα. Συνών. μεσημεριάζω, ξεγεματίζω, ξεμεσημεριάζω, σταλίζω. 2) Ἀμέλγω τὰ πρόβατα κατὰ τὴν μεσημβρίαν Θεσσ. (Καλαμπάκ.):* Ἀποὺ τὸν Αὐγουστου καὶ πέρα τὰ γιοματίζουσι τὰ πρόβατα. β) 'Α-

μέλγω τὰ πρόβατα κατὰ τὸν πρὸ τῆς μεσημβρίας χρόνον, συνήθως μεταξὺ ἐνάτης καὶ δεκάτης πρωινῆς ὥρας Εὐβ. (Στρώπον.) 3) Δοκιμάζω τὴν γεῦσιν πράγματός τινος, γεύομαι τινος Θράκ. (Καλαμ.) Κρήτ. Λήμν. Νάξ. ('Απύρανθ.) Πόντ. ('Οφ.) Ρόδ. Σύμ. Χάλκ. : *Δὲ γεμάτ'σα φωμί δυὸ μέρες Καλαμ. Γέμ'σι οὐ κόσμους σταφύλια, καὶ μεῖς μῆτι τὰ γιοματίσαμε Λήμν. Μόνου π'τὰ γιμάτ'σα τὰ γράμματα Λήμν. Γεμάτισέ το τὸ φαῖ, ἂν εἶναι γαλὸ ἔς τὸ ἄλλας Ρόδ. Τὸ σταφύλ-λᾶιν ἔν δὲ γεματίσαμε φ-φέτι αὐτόθ. Γεμάτισο τὴ μαερεία καὶ τέρ' νὰ μ' ἔν' ἄλυκὸ (δοκίμασε τὸ μαγειρευόμενον φαγητόν καὶ κοίταξε μήπως εἶναι ἄλυκον) 'Οφ. Δὲ δὰ τρώω καθόλου τὰ χόρτα, δὲ δὰ ἔματίζω 'Απύρανθ. Ἐφάτε το τὸ γλυκὸ καὶ δὲ δὲ ἔματίσα ὥ (ὥ=ἐγώ) αὐτόθ. Μὴ γεμάτισέ-μάς το (οὔτε χάριν δοκιμῆς μᾶς τὸ προσέφερε) Σύμ. Ἐναμ βοῦ'ν' ἔνα σ-σῦκον ἐφέτι ἔμ-μοῦ τὸ γεμάτισες (οὔτε ἔνα σῦκον δὲν μοῦ ἔδωσες ἐφέτος νὰ τὸ δοκιμάσω) Κῶς || Φρ. Δὲ γεμάτισα (δὲν ἐδοκίμασα) Κρήτ. || 'Ασμ.*

'Απὸ δὰ ψὲς τὸ κολατισὶ ὥς σήμερο τὸ γιόμα δροσιὰ δὲν ἐγιομάτισε τὸ θλιβερό μου στόμα Κρήτ.

Πᾶει νὰ τὸ ἔματίσῃ | κ' ἐλησμόνησε ν' ἀφήσῃ (ἐνν. τὸ κρασί) 'Απύρανθ. 'Η σημ. καὶ παρὰ Φωσκόλ., Φορτουν. πρᾶξ. Α στ. 90 (ἐκδ. Σ. Ξανθοῦδ. σ. 45) «κ' ἤστεκα καὶ ἀναλείχουμου κ' ἤθελα ν' ἀρχινίσω | νὰ τὴ φκαιρέσω, μ' ἄληθῶς πρίχου τσι γεματίσω» (ἐνν. τίς μακαρόνες).

γεμάτισμα τό, ἀμάρτ. γιομάτισμα Πελοπν. (Πιάν. Μεσσ.) γιοματ'σμα Θεσσ. (Καλαμπάκ.)

'Εκ τοῦ ρ. γεματίζω.

1) 'Η κατὰ τὴν μεσημβρίαν παραμονὴ τῶν προβάτων εἰς σκιερὸν τόπον Πελοπν. (Μεσσ.) Συνών. μεσημερίασμα, ξεμεσημερίασμα, στάλος. 2) Τὸ κατὰ τὴν μεσημβρίαν ἄμελγμα τῶν προβάτων Θεσσ. (Καλαμπάκ.): *Τὰ πρόβατα τῶρα θέλουν γιοματ'σμα. 3) Τὸ πρωινὸν ἄμελγμα τῶν προβάτων Πελοπν. (Πιάν.)*

γεματοπούλο τό, ἀμάρτ. γιοματοπούλο 'Ηπ. (Δρόπ.) — Νουμᾶς 393, 7 γιοματό'λου Μακεδ. (Βελβ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. γεμάτι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-πουλο.

1) 'Ο πρὸ τοῦ γεμᾶτος χρόνος 'Ηπ. (Δρόπ.) Μακεδ. (Βελβ.): *Εἶναι γιοματοπούλο ἀκόμα, ἃς προγενοῦμε λίγο Δρόπ. 2) Τὸ ἀπόγευμα 'Ηπ. — Νουμᾶς, ἐνθ' ἂν. : Γύρισε τὸ γιοματόπούλο μὲ δυὸ παλιᾶς εἰκόνες Νουμᾶς, ἐνθ' ἂν. Συνών. ἀπογεματάκι.*

γεμᾶτος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. ('Αμισ. 'Ινέπ. Οἶν.) γιμᾶτους βόρ. ἰδιώμ. γεμᾶτος Χίος (Πυργ.) ζεμᾶτος Σίκιν. δεμᾶτος Χάλκ. ἔματος Κάλυμν. Κάρπ. Νάξ. ('Απύρανθ.) Χάλκ. γιομᾶτος κοιν. γιοματ'τους βόρ. ἰδιώμ. γιομᾶτο 'Απουλ. Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Καππ. (Φλογ.) γιομᾶτε Τσακων. (Μέλαν. Χαβουτσ.) γιομᾶο 'Απουλ. (Κοριλ. Τσολλῖν.) γομᾶτο 'Απουλ. (Στερνατ.) γομᾶο 'Απουλ. (Καλημ. Καστριν. Μαρτ. Μελπιν.) κομᾶο 'Απουλ. (Κοριλ.) Θηλ. γιομάτα Τσακων. (Μέλαν.) Οὐδ. γιομάκιου Τσακων. (Μέλαν.) Συγκριτ. γεματύτερος ἐνιαχ. γιοματύτερος Πελοπν. ('Αρκαδ. Βούρβουρ. Γαργαλ. Καλάβρυτ. Κίτ. Κυνοῦρ. Οἶν.) γιοματωτίτους Μακεδ. (Βλάστ.) γιοματούτερε Τσακων. (Μέλαν.)

Τὸ Βυζαντ. ἐπίθ. γεμᾶτος. 'Ο ἤδη Βυζαντ. τύπ. γιομᾶτος διὰ τὴν τροπὴν τοῦ γ εἰς j προτοῦ τὸ ἀρχαῖον φωνῆεν ε τραπῇ εἰς ο διὰ τὸ παρακείμενον χειλικόν. 'Ιδ. Γ. Χατζιδ., ΜΝΕ 1, 183. 2, 280 καὶ 'Αθηνᾶ 24 (1912), 23.

1) 'Ο πλήρης πράγματός τινος κοιν. καὶ 'Απουλ. (Καλημ. Κοριλ. Τσολλίν.) Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Καππ. Φλογ.) Πόντ. ('Αμισ. 'Ινέπ. Οίν.) Τσακων. (Μέλαν. Χα- ουτσ.) : 'Ο δρόμος εἶναι γεμάτος νερό - σκόνη - λάσπη - πέ- ρες. 'Η ἐκκλησιὰ - ἡ πλατεία εἶναι γεμάτη κόσμος. Πιάτο - κοτήρι γεμάτο. Τὸ θέατρο ἦταν γεμάτο κοιν. 'Η γιστέρινα εἶναι γεμάτη νερό Πελοπν. (Κίτ.) Δέ δ' λένουναι τὰ π'γάδια αὐτῆς κ' εἶναι γιουμάτα βαθρακούς Μακεδ. (Νέα Πέραμ.) 'Α- ροβάτα εἶναι γιουμάτα κούλοι (ἢ προβάτα εἶναι γεμάτη ἀγ- γάθια) Μέλαν. Οὐνι νιοῦντε με γιομάκιον τὸ τοῦμα (δὲν μιλοῦν με γεμάτο τὸ στόμα) αὐτόθ. Τὸ γιομάτε βαρέλι ποίκαμ; (τὸ γιομάτο βαρέλι ἀνοίξαμε) Χαβουτσ. Μθουτ- λες-ε γιομάτες-ε ἄθ-θε κρασί (μπουκάλια γεμάτα κρασί) Χωρίο Βουν. Τὸν ἔστελνε με τ' ἄσκια γιομάτα λάδι 'Οθων. Ησ-σα ποῦδ-δε γιομάτε (ἦσαν ὄρνιθες γεμισταὶ) αὐτόθ. Τσοιλία γιομάτη Μπόβ. Τὰ κααπόχια τ' ᾱ- εἶναι γι- μάτα τίχισ (οἱ καρποὶ τῆς χειρὸς εἶναι πλήρεις τριχῶν) Σαμοθρ. Οὐτ-τὸ χωράφι ἐγ-γομάο λισάγια (αὐτὸ τὸ χω- ράφι εἶναι γεμάτο λιθάγια) Καλημ. Σπέρνω τὸ χωράφι γεμάτο (=κατὰ τὴν σποράν ρίπτω πολὺ σπόρον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους) Ψαρ. 'Ο κόσμος εἶναι γιομάτος οὐλο ψέμα Πε- λοπν. (Λάστ.) 'Ενα τάς' γιουμάτου Θράκ. (Κομοτ.) 'Εμᾶ- τες εἰ' g' οἱ δυὸ λαθνες Νάξ. ('Απύρανθ.) Δυὸ μεθῆρες ἔχομε 'εμᾶτες σῦκα (μεθῆρες=πίθους) αὐτόθ. 'Εχω τὸ χάρκωμα γιομάτο (χάρκωμα = λέβητα) Πελοπν. (Καρδαμ.) Εἶχενε μία λεκανάρα ζεμάτη ψωμιὰ Σίκιν. Γιουματώτιρις κλοῦτσις (περισσότερον χονδραὶ ποιμενικαὶ ράβδοι) Μακεδ. (Βλάστ.) Τὸ ἄβारी εἶναι 'εμάτο οὐλο κούπετρα (κούπετρα=μικρο- πράγματα) Κάλυμν. 'Η σκιπὴ εἶναι γιμάτ' οὐλου κουνκλέν- τρις (κουνκλ'έντρις=ἀράχνας) Ἀλόνν. Τὸ κατώι εἶναι γιο- μάτο κοπρέα Πελοπν. (Λεῦκτρ.) Τὸ 'χα τὸ παγνὶ γιομάτο ἄχερα Πελοπν. (Παιδεμ.) 'Εχει γιομάτο τὸ σπῖτι του ἀπ' οὐλα τὰ καλὰ Εὐβ. (Βρύσ.) Εἶναι γιουμάτις οἱ 'μυγδαλιές 'μύγδαλα Στερελλ. ('Αχυρ.) Τὰ δέντρα φέτος εἶναι γιομάτα ἐλιές (δέντρα=ἐλαιόδενδρα) Μέγαρ. Οἱ-ῖ-ἐλιές εἶναι γιο- μάτες ὀφέτου Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Τὴν ἀχλαδιὰ του τὴν ἐκαμάρωνα πὺν ἦτα γιομάτη ἀχλάδια Πελοπν. (Λάγ.) Καλόγερος γιομάτος ἀμαρτίες Βιθυν. (Κουβούκλ.) Οἱ τροῦ- πες ἦτα γιομάτες (αἱ κυψέλαι ἦσαν πλήρεις μέλιτος) Πελοπν. (Οἶτυλ.) 'Η βάρκα του ἦταν γεμάτη μυδάκια 'Ερεικ. 'Ητανε μεσάνυχτα καὶ τὸ φεγγάρι μεσουρανής καὶ γεμάτο Πελοπν. (Βούρβουρ.) Κάνει νὰ σηκωθῇ, κ' ἦταν ὅλος γιομάτος πούπουλα (ἐκ παραμυθ.) Ζάκ. Γιουμάτη μάλαμα κι ἄλλο ἀκριβὸ λογάρι Γ. 'Επαχτίτ., Προπύλ. 1, 266 || Φρ. Εἶναι γεμάτος ὁ κόσμος (ἐπὶ ἀφθονίας πράγματός τινος). 'Ερχεται με γεμάτα τὰ χέρια (ἐρχεται κομίζων πάντοτε πράγματα) κοιν. Ἀντίθ. φρ. ἔρχεται με ἄδεια τὰ χέ- ρια. Φεγγάρι γιομάτο (πανσέληνος) σύνθηθ. Φεγγάξι γιο- μάκιον (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μέλαν. Φεγγάρι γιομάτο (συνών. τῇ προηγουμένῃ) Μπόβ. Φεγγάρης γεμάτος (ὁμοίως) 'Αμισ. 'Ινέπ. Οίν. Πβ. καὶ 'Ερωτόκρ. Β 309 (ἐκδ. Σ. Ξαν- θουδ.) «εἶχε φεγγάρι λαμπιρὸ καὶ στρογγυλὸ γεμάτο». Συνών. γεμοφέγγαρο. Εἶμαι γιομάτος φόρα τὸ λαιμὸ (φό- ρα=μέχρι· ἔχω φάει πολὺ) Πελοπν. (Κίτ.) Λαγὸς γεμάτος (λαγὸς τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ μαγεῖρευμα παραγεμίζουν με διά- φορα καρυκεύματα) Θράκ. ('Αρκαδιούπ.) 'Αστάγνα γιου- μάτα (στάχυες ὥριμοι) Μπόβ. Γιουμάτα τ' ἀμπάρια (εὐχὴ πρὸς τοὺς παραγωγούς) Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) Πετσιὰ γεμάτα (δέρματα χονδρὰ μετὰ τὴν κατεργασίαν) Σῦρ. ('Ερ- μούπ.) Μεροκάματο γεμάτο (ἡμερομίσθιον ἠϋζημένον) Κύθν. Τσαιορὸς γεμάτος (καιρὸς νεφελώδης, ἔτοιμος πρὸς βροχὴν) Κύπρ. Γεμάτα πλευρά (αἱ γνήσιαι πλευραὶ τοῦ ζώου, αἱ συν-

δεόμεναι μετὰ τοῦ στέρνου) Κρήτ. Παννιὰ γεμάτα (ἐπὶ ἀνε- μοῦλου πλησιεστίου) Σέριφ. Πλέω με γιομάτα παννιὰ (πλη- σίστιος φέρομαι) Ζάκ.—Λεξ. Βυζ. Δημητρ. Πρύμα ἔχουνε τὸν καιρὸ με τὰ παννιὰ γιομάτα Α.Καρκαβίτσ., Λόγ. πλώρ., 23. Κρασιὰ γιομάτα (κρασιὰ περιέχοντα πολλοὺς βαθμοὺς οἰνοπνεύματος) Κ.Στασινόπ., Κρασί, 96. Χρῶμα γεμάτο (χρῶμα ἔντονον, ζωηρὸν) Λεξ. Βλαστ. 346 || Παροιμ. Τ' ζ' τειάν' τὰ μοῦτρα μαῦρα, τσ' ἡ τρουβᾶς γιμάτους (ἐπὶ τοῦ μὴ ἐντρεπομένου νὰ ἀπαιτῇ πάντοτε καὶ συγχρόνως ἀδιαφοροῦν- τος διὰ τὴν προσγενομένην εἰς αὐτὸν προσβολὴν) Λέσβ. Καὶ τὸ βαγέτι γιομάτο καὶ τὴν ταβερναριά μεθυσμένη (τὴν ταβερνα- ριά=τὴν κάπηλον· ἐπὶ τῶν ἐπιζητούντων δύο πράγματα συγ- χρόνως, ἐνῶ τὸ ἐν ἀποκλείει τὸ ἄλλο, ἐπὶ τοῦ ἀδυνάτου γενέ- σθαι) Ἀθῆν. (παλαιότ.) 'Η παροιμ. ἐν παραλλαγαῖς καὶ ἄλ- λαχ. Συνών. παροιμ. καὶ τὴν πίττα ὀλόκληρη καὶ τὸν σκύλλο χορτάτο. || Γνωμ. Τοῦ κυνηγοῦ καὶ τοῦ ψαρᾶ τὸ πιάτο | δέκα φορές εἰν' ἀδειανὸ καὶ μιὰ φορὰ γεμάτο (διὰ τὴν ἀβεβαίαν ὠφέλειαν ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ κυνηγοῦ καὶ τοῦ ψαρᾶ) Αἴγιν. Τὸ γνωμ. ἐν παραλλαγαῖς πολλαχ. Λιάρου βόδ', γιουμάτου ἀξούγγ' (τὰ τοῦ χρώματος τούτου βόδια παχύνονται εὐκόλως) Μακεδ. (Καταφύγ.)

Τὰ σύγνεφα 'ς τὴ Γαλαμάτα πᾶνε κ' ἔρχομαι γιομάτα.

Τὰ σύγνεφα πᾶνε 'ς τὴ Μάνη, ὁ οὐρανὸς τηγάνι.

(εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν προμηνύεται βροχὴ, εἰς τὴν δευτέραν προμηνύεται αἰθρία) Πελοπν. ('Αναβρ.) || Αἰνίγμ. Κούφιος πλάτανος, | βροντὴ γιομάτος (τὸ ὄπλον, τὸ ἔχον φυσίγγιον εἰς τὴν θαλάμην του) Πελοπν. (Γορτυν.) 'Εχω ἓνα κατώι γιομάτο με ἄλογα 'ς τὸ κεφάλι εἶναι μαῦρα 'ς τὸ κορμὶ εἶναι ψαρὰ (τὰ σπῖρτα) Ἡπ. (Μαργαρ.) || Ἄσμ.

Ξέρω τραγούδια νὰ σᾶς πῶ ἓνα σατσί γιομάτο,

μὰ ἦταν τρύπιον τὸ σατσί τσαὶ πέσαν ὅλα κάτω

Πελοπν. (Καρδαμ.)

Καλῶς τη τὴ νυφούλα μου, τὴν ἄσπρη, τὴ χιονάτη,

τὴ νεραδξιά τὴ φουδωτὴ με τ' ἄνθη τῆς γιομάτης

Πελοπν. ('Αναβρ.)

'Ερτέα σ-σέ σένα, ἔρχαμο π-πετῶντα

ὄλο κουντ-τέντο καὶ γομάο χ-χαρά

(κουντ-τέντο = εὐχαριστημένος)

Καλημ.

'Οχτὼ κούπες βενέτικες 'εμᾶτες τὸ φαρμάκι

Νάξ. ('Απύρανθ.)

'Αθ-θροπος εἶμαι, Χάροντα, γεμάτος πάσης χάρης

Κύπρ. — Ποιήμ.

Οἱ κρυφὰ σκοτωμένοι, αἵματα γιομάτοι

Δ.Σολωμ., 132

Γεμάτο βρίσκει ἐδῶ κ' ἐκεῖ φαρμακερὸ ποτήρι

Γ.Μαρκορ., Μικρ. ταξίδ., 165. 2) Εὐσαρκος, εὐτραφής, πα- χὺς σύνθηθ. : Εἶναι κοντὸς καὶ γεμάτος. Εἶναι γεμάτη κοπέ- λα. Μάγουλα γεμάτα σύνθηθ. 'Ο ἄδρας εἶναι καλὸς νὰ 'ναι 'εμάτος, μὰ ὅχι καὶ παραεμάτος πάλι νὰ 'ναι, σὰ γοιλιά πα- ραεμιστὴ Νάξ. ('Απύρανθ.) Εἶναι βόιδ' γιουμάτου Στερελλ. (Αἰτωλ.) Τὰ βάζομε γιομάτα τὰ φυτὰ (μεταφυτεύομεν τὰ λαχανικά, ὅταν εἶναι ἀνεπτυγμένα) Σῦρ. 'Ο Φαρσόλος ὁ Γύ- φτος, γεμάτος ἄντρας, με γένια ἄγρια μαῦρα Δ.Βουτυρ., Μὲς στοὺς ἀνθρωποφ., 78. || Ἄσμ.

Τὴν κουντὴ κὶ τὴ γιουμάτη | αὐτὴ μοῦ γιόμουσι τοῦ μάτι Μακεδ. (Νιγρίτ.) β) 'Επὶ ὑφάσματος, τὸ ἔχον συμπαγῇ τὴν ὕφανσιν, τὸ κρουστὸν Λεξ. Πρω. Δημητρ. : Δῶσε μου ἓνα ὕφασμα πιὸ γεμάτο ἀπ' αὐτό. Λεξ. Πρω. Δημητρ. Παννὶ γεμάτο Λεξ. Δημητρ. 3) 'Επὶ γυναικός, ἡ ἔγκυος Ἡπ. (Κόνιτσ.) : 'Ηταν μιὰ φτωχὴ γυναικα κ' ἦταν γιουμάτ' 'ς τοὺς ἱφτὰ μῆγρις. Δὲν ξέρου πῶς, ἔν' ἀπ' τὰ μινάλα τσιουπιὰ

βρέθηκε γιουμάτου, κ' ἔρριξαν τοῦ βάρους γι' αὐτὸ 'ς τοὺν καλόιρον.

Τὸ οὐδ. καὶ ὡς οὐσ. 1) Οἶνος πινόμενος ὑπὸ μοναχῶν ἐν κοινῇ τραπέζῃ κατὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας ὑπὲρ ὑγείας τοῦ πατριάρχου, τοῦ ἡγουμένου ἢ γέροντος μοναστηρίου, ὑπὲρ ἄρχοντος ἢ εὐεργέτου ἢ εἰς μνήμην θανόντος, ἐνίοτε δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν κοπιῶντων ἀδελφῶν τῆς μονῆς "Αθ. "Η σημ. καὶ ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ 1728 τοῦ Γρ. Γκίκα πρὸς Χρ. Νοταρᾶν. "Ιδ. Ε. Legrand, Biblioth. 4, 216 «εὐχαριστοῦμεν δὲ καὶ διὰ τὸ γεμάτον ὅπου εἰς τὴν ὑγείαν ἡμῶν ἔπιεν ἡ μακαριότης σου». 2) "Η κατὰ τὰ ἐπιδόρπια γαμηλίου γεύματος γινομένη πρόποσις με ποτήριον πλήρες οἴνου ὑπὲρ τῶν νεονύμφων "Ανδρ. (Κόρθ.) "Ηπ. (Πρέβ.) Λευκ. Πελοπν. (Γορτυν. Καλάβρυτ. Παλαιοχ.) Στερελλ. ("Αχυρ.) — Μακρυγ., "Απομν. 2, 329 Κ.Μαρίν., Ν. "Εστ. 2 (1928), 180 : Σὲ λίγο σήκωσε ὁ πατέρας τοῦ γαμπροῦ τὸ γιομάτο Γορτυν. Θὰ σ' κώσουνι τοῦ γιουμάτου τώρα, πιδιά "Αχυρ. Τώρα θὰ πιοῦνε τοῦ γαβροῦ τὸ γιμάτο Κόρθ. Σ' κώσαμε τρεῖς βουλές τοῦ γιουμάτου 'ς τοῦ γάμου σ' αὐτόθ. Φάγαμεν κι ἀρχίσουμεν νὰ σηκώνουμεν τὰ γιομάτα (ἐνν. ποτήρια) Μακρυγ., ἐνθ' ἄν. Σηκώθη ὁ πρωτοκαλεστής νὰ σηκώση τὸ γιομάτο Κ.Μαρίν., ἐνθ' ἄν. || Φρ. Σ' κώνον τοῦ γιμάτου (ἐγείρω πρόποσιν) Λευκ. Σηκώνουσι τὰ γεμάτα (προπίνουν εἰς ὑγείαν τῶν νεονύμφων) Παλαιοχ. Συνών. ἐντολή, ντολί. 3) Γεῦμα, τὸ ὅποῖον δίδεται τὴν ἐπομένην τοῦ γάμου ἐσπέραν ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ εἰς ἐνδειξιν ἱκανοποιήσεως ἐκ τῆς διαπιστωθείσης παρθενίας τῆς νύμφης Θάσ. 4) Τράπεζα πλήρης γλυκυσμάτων, τὰ ὅποια παρατίθενται κατὰ τοὺς γάμους μετὰ τὸ δεῖπνον εἰς τοὺς προσκεκλημένους Πόντ. ("Αμισ. "Ινέπ. Οἶν.) 5) Εἶδος χοροῦ Χίος (Πυργ.) — Λεξ. Βλαστ. 415.

γεματούλης ἐπίθ. Γ. Ξενοπ., Κατήφ., 34 γιοματούλης Πελοπν. (Γαργαλ.)

"Εκ τοῦ ἐπιθ. γεμάτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ούλης.

Εὐτραφὲς ἐνθ' ἄν. : Εἶναι λίγο γιοματούλης ὁ γιός μου Γαργαλ. Τήνε θέλω γιοματούλα τὴ γυναῖκα μου αὐτόθ. "Ασπρη, κόκκινη, ξανθή, γεματούλα, δροσερὴ κοπέλα Γ. Ξενοπ., ἐνθ' ἄν. Συνών. γεματουλὸς 1, γεματούτσικος 2.

γεματουλὸς ἐπίθ. ἀμάρτ. 'εματουλὸς Νάξ. ("Απύρανθ.)

"Υποκορ. τοῦ ἐπιθ. γεμάτος διὰ τῆς παραγωγ. καταλ. -ουλός.

1) Γεματούλης, ὁ ἰδ. : Καλούτσικιά 'ναι, 'εματουλή, δὲν εἶν' ἀδύνατη ἡ κοπέλα. 2) "Επὶ νήματος ἢ ὑφάσματος, τὸ κάπως χονδρόν : 'Εματουλὸ νὰ τὸ κάνης τὸ 'φάδι, μὴ δὲ κάνης φιλό. Συνών. γεματουλούτσικος, γεματούτσικος 3.

γεματουλούτσικος ἐπίθ. ἀμάρτ. 'εματουλούτσικος Νάξ. ("Απύρανθ.)

"Εκ τοῦ ἐπιθ. γεματουλὸς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ούτσικος.

Γεματουλὸς 2, ὁ ἰδ. : 'Εμένα 'ν' ὁ κάματός μου 'εματουλούτσικος πάδα, μὰ εἶν' ἀλήθεια στρωτός (κάματος=τὸ μάλινον νῆμα). 'Εματουλούτσικό 'ναι, κάνει καὶ 'ιὰ παρτὸ (εἶναι μᾶλλον χονδρόν τὸ ὑφασμα, ὥστε δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ καὶ διὰ τὴν κατασκευὴν παλτοῦ). Συνών. γεματουλὸς 2, χοντρούτσικος.

γεματούτσικος ἐπίθ. Πελοπν. ("Αρκαδ.) — Λεξ. Βυζ. Μπριγκ. γιματούτσ'κους Θράκ. (Σαρεκκλ.) 'εματούτσικος Νάξ. ("Απύρανθ.) Οὐδ. γιοματούδικο Τσακων. (Μέλαν.)

"Εκ τοῦ ἐπιθ. γεμάτος καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ούτσικος.

1) "Ο κάπως πλήρης Θράκ. (Σαρεκκλ.) Πελοπν. ("Αρκαδ.) Τσακων. (Μέλαν.) — Λεξ. Βυζ. Μπριγκ. : "Ενα σταμνιούλι 'αὶ γιοματούδικο (ἕνας μικρὸς πίθος σχεδὸν γεμάτος με λάδι) Μέλαν. 2) Γεματούλης 1, ὁ ἰδ. Νάξ. ("Απύρανθ.) : Δὲν εἶστε δὰ καὶ παχειές, 'εματούτσικες εἶστε, μὰ δὲ λέεστε παχειές. Εἶναι μιὰ 'νχιὰ 'εματούτσικη (μιὰ 'νχιὰ=μιὰ νυχιά, ὀλίγον). 3) Γεματουλὸς 2, ὁ ἰδ., Τσακων. (Μέλαν.) : Λιγάτσι γιοματούδικο ποῖε νι, ἔρι τελεία φιλέ τὸ νέμα ντι (κάμνε τὸ νῆμα σου ὀλίγον χονδρόν, εἶναι τελείως λεπτόν).

γεμέκι τό, ἀμάρτ. γιμέκ' Θεσσ. ("Ανατολ.)

"Εκ τοῦ Τουρκ. *yemek*=γεῦμα.

Τὸ γεῦμα.

γεμεκλίκι τό, "Ιων. (Βουρλ.) Κρήτ. — Γ. Βλαχογιάνν., "Αρχ. 2, 225 Μακρυγ., "Απομν. 2, 147 Ε.Μπόγκ., Τουρκ. λέξ., 19 "Εφημ. "Ελευθερ. Λόγ. 29/3/1925, ἀριθμ. 631 — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. γεμεκλίκιν Λυκ. (Λιβύσσ.) γιμικλίξ' "Ηπ. (Ζαγόρ.) Θράκ. Λέσβ. Σάμ. (Μαραθόκ.)

"Εκ τοῦ Τουρκ. *yemeklik*=σιτηρέσιον.

1) Σιτηρέσιον, τὰ πρὸς διατροφήν ἀναγκαῖα διὰ μίαν ἡμέραν "Ηπ. (Ζαγόρ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Γ. Βλαχογιάνν., ἐνθ' ἄν. Μακρυγ., ἐνθ' ἄν. Ε.Μπόγκ., ἐνθ' ἄν. "Εφημ. "Ελευθερ. Λόγ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. : Τ' δίνου δέκα δραχμές τ'ν ἡμέρα κι τοῦ γιμικλίξ' Ζαγόρ. "Οχι, δὲ θὰ παίρνουν ἄλλοι τοὺς λουφέδες καὶ τὰ γεμεκλίκια (λουφέδες=μισθοὺς) "Εφημ. "Ελευθερ. Λόγ., ἐνθ' ἄν. : «Τὰ γεμεκλίκια πρέπει ἀποφασιστικῶς νὰ δοθοῦν καὶ εἴτα θέλει βαλθῇ τάξις» Γ. Βλαχογιάνν., ἐνθ' ἄν. 2) Τὰ πρὸς διατροφήν ἀναγκαῖα τρόφιμα διὰ τοὺς χωρικοὺς, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς παραγωγῆς μέχρι τῆς νέας ἐσοδείας "Ιων. (Βουρλ.) Θράκ. Κρήτ. Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Σάμ. (Μαραθόκ.) : "Εξ' τοῦ γιμικλίξ' τ' (ἔχει νὰ τραφῇ μέχρι τῆς νέας ἐσοδείας) Θράκ. Τὸ σ'τάρι δὲ βέτυχεν ὀφέτος, βορεῖ νὰ κάμωμε τὸ γεμεκλίκι μας Κρήτ. "Οφέτος ἔβγαλα μόνο τὸ γεμεκλίκι μου αὐτόθ. 3) Σταθμὸς ἐνθα ἐγευματίζον οἱ ὁδοιπόροι Ε.Μπόγκ., ἐνθ' ἄν. — Λεξ. Βυζ.

γεμελλάκι τό, ἀμάρτ. γεμελ-λάτθι Κῶς γιμελ-λάτθι Κῶς διμελ-λάκι Ρόδ. 'ιμελλάκι Νάξ. ("Απύρανθ.) Πληθ. γεμελλάκια Θήρ. — Λεξ. Μ. "Εγκυκλ. "Ελευθερουδ. Πρω. Δημητρ. 'ιμελ-λάκια Χάλκ.

"Εκ τοῦ ἐπιθ. γεμελλος καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -άκι.

1) Τὸ μικρὸν δίδυμον τέκνον Κῶς Νάξ. ("Απύρανθ.) : "Ο Μανόλης τῶ' ὁ "Αποστόλης, τὰ γιμελ-λάτθια Κῶς. Εἶδα κάνον δὰ 'ιμελλάκια; — "Επέθανεν ἐδὰ τὸ ἕνα "Απύρανθ. 2) Δίδυμος γαλαθηνὸς ἀμνὸς ἢ μόσχος Κῶς Ρόδ. : "Ηφερέμας ὁ πιστικός μας ἔναγ-γεμελ-λάτθι Κῶς. Σήμ-μερις 'ἀφά-μεγ-γιμελ-λάτθιν δοῦ φούρνου αὐτόθ. "Η τσουμάα μας ἔκαμε διμελ-λάκια (ἡ τσουμάα=ἡ νεαρὰ ἀγέλας) Ρόδ. 3) Κατὰ πληθ., οἱ δύο ἄκροι ἀστέρες τοῦ κέντρου τοῦ ἀστερισμοῦ τοῦ Σκορπίου Θήρ. Χάλκ. — Λεξ. Μ. "Εγκυκλ. "Ελευθερουδ. Πρω. Δημητρ.

"Η λ. καὶ ὡς ὄν. γυναικὸς Θήρ.

γεμελλαριὰ ἡ, "Ανάφ. Χίος δεμελλαριὰ Χίος μεγελλαριὰ Σίφν.

"Εκ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. γεμελλάρης.

1) "Η δίδυμος αἰξ Σίφν. Συνών. διπλάρα. 2) "Η αἰξ ἡ

